

Positiivinen pedagogiikka nivelvaiheessa

Kuva: Jarkko Hautamäki

Tässä kirjoituksessa peilataan havaintoja opetustoimen kentältä, hankekokemuksista ja ohjaustoinnasta ympäri Suomen. Erityisesti Tervareitti (www.valteri.fi), Nivelvaiheessa erityistä tukea 1 ja 2, Sujuva ohjaus ja siirtymät sekä Vetovoimala-hanke (www.luovi.fi) ovat saaneet kirjoittajan mielteisiinsä. Perusopetuksesta toiselle asteelle tapahtuvaa ja tarvittavaa voimien, taitojen ja osaamisen siirtoa ja nivellystä varten on edelleenkin tehtävä yhdessä tuumien töitä. Positiivisen pedagogiikan uranuurtajan Martin Seligmanin ajatuksia jalostetaan yhteisvoimin käytännössä.

Perusopetuksen oppilaat ovat käytössä olevan opetussuunnitelman hengen mukaisesti tottuneet jatkuvaan palautteeseen, joka annetaan positiivisen pedagogiikan siivittämässä hengessä. Retoriikka koulussa on siis muuttunut. Toisen asteen toimijat voivat odottaa joukkoa, jotka ovat kohdanneet ”kehu, kannusta, kiitä oppilas päivässä”-tyylisiä lähestymistapoja opetushenkilöstön taholta.

Positiivisen pedagogiikan kannustimina toimivat kiitollisuus ja auttamisen halu omaksutaan mallioppimisen kautta aikuisilta. Kouluissa kiertäessä on mielenkiintoista huomata, miten koulu yhteisön toiminta on muuttunut tai muuttumassa. Oppilaiden ohjaaminen tapahtuu rakentavassa ja osallistamisen mahdollis-

tavassa sävyssä. Koulussa toimivat aikuiset mahdollistavat oppilaille hyväksyviä ja ennustettavia kohtaamisia, jotka eivät riipu oppilaan taustasta. Tällaiset kohtaamiset auttavat oppilaita ja koteja luottamaan koulun aikuisten ammattimaiseen otteeseen.

Palautteen ohjaama oppimistapahtuma ja toiminta oppimisympäristössä ovat kytköksissä annetun palautteen muotoon. Kun oppilas tiedostaa epäkohdan omassa oppimisessaan, hän pyrkii korjaamaan sen. Oppilas ei tällöin välttämättä tunne suurta tyytymättömyyttä, kun ei saanut asioita sujumaan. Kun oppilas huomaa hyvin sujuvan asian, hän tekee sitä lisää ja on tyytyväinen tekemisessään.

Positiivisen ilmapiirin aikaansaama innostus ylläpitää tavoitteellista tekemistä myös niissä tehtävissä, jotka tuntuvat arkisilta ja vaativat ponnistelua. Kun yksi paha kuittaantuu viidellä hyvällä, saa kannustavaa ja kiitollista puhetta ollakin melko lailla oppilaitoksen vuorovaikutuksessa. Ilolla on tapana tarttua, joten hymyn ja naurun ylläpitoon panostaminen levittää mielihyvävaikutusta yhteisössä. Tunneilmasto saadaan muuttumaan sekunnissa, kun taas rakenteiden muuttamiseen menee enemmän aikaa.

Sanat ovat väylä ajatusten kulkuun ja muokkaamiseen. Siksi käytetyllä kielellä on suuri merkitys sille, kuinka oppilas spontaanisti reagoi ja toimii. Myönteisillä ja vahvistavilla ilmauksilla aiheutamme oletettavasti myönteisiä pyrkimyksiä ja toivottavaa käyttäytymistä. Vuorovaikutuksen avulla voimme lisätä oppilaiden merkityksellisyyden kokemusta koulunkäyntiä kohtaan ja parantaa heidän tulevaisuuden näkymäänsä.

Ajat muuttuvat ja me niiden mukana. Työelämätarpeet olettavat työmarkkinoille saapuvilta uusilta ikäluokilta yhteistyökykyisyyttä, taitoa hyödyntää tunnetaitoja innovaatioiden lähteenä ja avarakatseisuutta nähdä tulevaisuuden mahdollisuudet. Peruskoulun alussa kaikki pujottelivat kanavaneulalla vohvelikankaaseen tehdäkseen itselleen ruokaliinan tai jumppavaatepussin. Tämän päivän koululaisten käsissä mobiililaitteet ovat luontevaa näpräystä. Voimavaroihin ja edistymiseen keskittyminen on ollut tärkeä tekijä tälle ajan mukana elämiselle.

Peruutuspeiliin katsomalla koulun aikuiset haikailevat omien opiskeluaikojensa ja koulumuistojensa perään. Tämän päivän opiskelijoiden elämisen mittakaava on aivan erilainen. Omana mielipiteenäni tohdin pohtia, että suurten ikäluokkien aineellisesta puutteesta johtunut materian kerääminen tyhjyyden tukkeeksi on vapaan kasvatuksen ja yksilöllisyyden korostumisen aikakauden kautta muuntautunut maapallosta ja henkisestä hy-

Kuva: Jarkko Hautamäki

vinvoinnista huolehtimiseksi sekä yhteisöllisyydestä voimaantumiseksi. Jotenkin haluaisin lausua ääneen, että nykyään on vaativampaa mutta myös paremmin.

Aiemmin elämäkulkuun haettiin pysyvyyttä ja tällä oletetulla hallinnan tunteella saatiin aikaan ehkäpä pysähtyneisyyttä. Työelämän isot tarvittavat muutokset, yhteiskunnallista käyttövoimaa tuottavien firmojen niaaus globaalien haasteiden edessä ja koulutustoiminnan uudistaminen ovat näkyvä muistutus siitä, että ohjaustoiminnan ja urasuunnittelunkaan laivoja ei ole rakennettu satamassa pysymistä varten.

Rannalta on kuitenkin helppo huudella niin asiassa kuin asiassa. Verkostossa toimiessa toisen työn kunnioittaminen ja tietoisuus erilaisen tehtävien luonteesta hyödyttävät yhteisen työn tekemisessä. Kun jaettavaa on nyky maailmassa (järkevän?) rajallisesti, on ajatusten kohdennusta ja tavoitteellista tekemistä reilua suunnata siihen, mitä tällä resurssilla voimme tehdä eikä haikailla aidan taakse toisten oletusti muhkeampia budjetteja.

Joustavuus ja uusiutumiskyky ovat varjeltavia ominaisuuksia. Juuri minkään ei soisi olevan kiveen kirjoitettua, jotta osaisimme purjehtia työelämän aallokossa. Vaikka vesi allamme

jäätyy, meidän ei kuulu tehdä niin. Ongelmien tunnistaminen ja esiin nosto ovat myös positiivista psykologiaa. Vaikeiden asioiden kohtaamisen valinta kertoo voimasta ja uskalluksesta mennä koettelemusten läpi kohti saavutuksia.

Työyhteisöjen säännöt voivat tuntua tylsiltä, mutta rajojen avulla toiminta pysyy kuosissa. Oppilaitosten arjessa sekä opiskelijat että henkilökunta ajoittain pullikoivat sääntöjä vastaan. Mielenkiintoinen tarkastelukohta onkin, pyritäänkö pullikointia saamaan aisoihin vai koetetaanko se kanavoida tuottoisaa toimintaan ja oppimiseen. Johtajille suotakoon avaraa katsetta pitkälle horisonttiin.

Esimiehen jämpin toiminnan merkitys on olla turvaamassa oppimisen edellytyksiä, toi-

mintaympäristön turvallisuutta sekä raameja innovatiiviselle yhdessä tekemiselle. Lillukanvarsien esille tuominen, käsittely ja turhien katkaisu sekä latistajan keskeyttäminen ovat organisaatioiden napakan toiminnan tuotosta.

Kaikkea ei voi täydellisesti pelastaa. Kukkapilviä ampumalla useimmat opiskelijat hyötyvät. Systemisesti voimme ajatella, että pienilläkin teoilla voimme laittaa onnistumisia alulle. On armeliaisuutta itselle ja työkavereille todeta, että jotakin opiskelijaa pystyimme auttamaan vähän mutta sentään jonkin verran. Kohtuulliseen tavoitteeseen pyrkimällä meillä on suuremmat mahdollisuudet onnistua. Oppilaitostyöyhteisön tärkeitä kohtia kuormittumisen välttämiseksi on huomata, kuinka pärjätään kaikesta huolimatta. ■

Kirjoittaja

Sanna Komu

Ohjaava opettaja, KT

Erityisopettaja, työnohjaaja STOry

sanna.komu@valteri.fi